Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

4. oktoober 2012*

Põllumajandus — Suhkrusektor — Ühine turukorraldus — Ümberkorraldusabi taotlus — Kasvataja kohustus lõpetada teatud koguse kvoodikohase peedi tarnimine — Mõiste — Kasvataja ühepoolne avaldus — Abi andmisest keeldumine — Vajadus lõpetada kehtiv tarneleping

Kohtuasjas C-390/11,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Nejvyšší správní soud'i (kõrgeim halduskohus, Tšehhi Vabariik) 8. juuli 2011. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 22. juulil 2011, menetluses

CS AGRO Ronov s. r. o,

versus

Ministerstvo zemědělství,

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja esimees J.-C. Bonichot, kohtunikud A. Prechal, L. Bay Larsen (ettekandja), C. Toader ja E. Jarašiūnas,

kohtujurist: V. Trstenjak,

kohtusekretär: ametnik K. Sztranc-Sławiczek,

arvestades kirjalikus menetluses ja 28. juuni 2012. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

— CS AGRO Ronov s. r. o., esindaja: *advokátka* E. Auersvaldová,

— Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek ja J. Vláčil,

— Euroopa Komisjon, esindajad: Z. Malůšková ja P. Rossi,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: tšehhi.

otsuse

1 Eelotsuseküsimus puudutab nõukogu 20. veebruari 2006. aasta määruse (EÜ) nr 320/2006, millega luuakse ajutine kava suhkrutööstuse ümberkorraldamiseks ühenduses ning muudetakse määrust (EÜ) nr 1290/2005 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise kohta (ELT L 58, lk 42), muudetud nõukogu 9. oktoobri 2007. aasta määrusega (EÜ) nr 1261/2007 (ELT L 283, lk 8; edaspidi „määrus nr 320/2006"), artikli 4a tõlgendamist.

2 See taotlus on esitatud äriühingu CS AGRO s. r. o. (edaspidi „CS AGRO") ja Ministerstvo zemědělství (põllumajandusministeerium) vahelises vaidluses seoses suhkrupeedi tootjatele antava ümberkorraldusabiga.

Õiguslik raamistik

Määrus nr 1261/2007

3 Määruse nr 1261/2007 põhjendused 1 ja 7–10 on sõnastatud järgmiselt:

„(1) Nõukogu määrus (EÜ) nr 320/2006 […] võeti vastu eesmärgiga võimaldada kõige vähem konkurentsivõimelistel suhkrutootjatel loobuda kvoodikohasest tootmisest. Kvootidest loobumine kõnealuse määruse alusel ei ole siiski saavutanud algselt eeldatud taset.

[...]

(7) Arvatakse, et ümberkorralduskava oleks tulemuslikum, kui kasvatajad saaksid omal algatusel loobuda kvoodikohaseks suhkruks töödeldava suhkrupeedi või -roo tootmisest. Selleks tuleks turustusaastal 2008/2009 anda kasvatajatele võimalus taotleda otse määruse (EÜ) nr 320/2006 artikli 3 lõikes 6 ette nähtud toetust, tingimusel et nad lõpetavad suhkrupeedi või -roo tarnimise ettevõtjatele, kellega nad olid eelmisel turustusaastal sõlminud tarnelepingud. Järelikult peaksid liikmesriigid vähendama asjaomaste suhkruettevõtjate kvoote. […]

(8) Selleks et vältida olukorda, kus kasvatajate abitaotlused seavad ohtu asjaomaste suhkruettevõtjate majandusliku elujõulisuse, ei tohiks kvoote vähendada rohkem kui 10% igale ettevõtjale eraldatud kvoodist, mis vastab teatavale protsendile kvoodist, mida liikmesriigid võivad igal turustusaastal üle kanda määruse (EÜ) nr 318/2006 artikli 11 lõike 1 kohaselt.

(9) Kui kasvatajate abitaotluste tõttu vähendatakse suhkruettevõtja kvoote, tuleks kõnealusele ettevõtjale anda määruse (EÜ) nr 320/2006 artikli 3 lõike 1 punktis c ette nähtud ümberkorraldusabi. […]

(10) Kasvatajate abitaotlustega seotud suhkruettevõtjale peaks kuni asjaomasele turustusaastale eelneva 31. jaanuarini jääma õigus esitada määruse (EÜ) nr 320/2006 artiklite 3 ja 4 kohaselt ümberkorraldusabi saamise taotlus tingimusel, et ta loobub kvoodist vähemalt samas ulatuses, milles oleks kasvatajate esitatud abitaotluste tõttu kvooti vähendatud. Sellisel juhul peaks suhkruettevõtja abitaotlus asendama kasvatajate taotlused."

Määrus nr 320/2006

4 Määruse nr 320/2006 artikkel 3 „Ümberkorraldusabi" näeb lõikes 1 eelkõige ette, et igal ettevõtjal, kes toodab suhkrut ja kellele on eraldatud kvoot 1. juuliks 2006, on õigus ümberkorraldusabile iga loovutatud kvooditonni eest, kui ta täidab teatud tingimused.

5 Määruse nr 320/2006 artikkel 4 „Ümberkorraldusabi taotlemine” näeb lõikes 1 ette, et ümberkorraldusabi taotlused esitatakse asjaomasele liikmesriigile selle aasta 31. jaanuariks, mis eelneb turustusaastale, mille jooksul kvoodist loobutakse.

6 Määruse nr 320/2006 artiklis 4a „Ümberkorraldusabi taotlemine kasvatajate poolt” on sätestatud järgmist:

„1. Turustusaastaks 2008/2009 võib iga kvoodikohase suhkru tootmiseks ette nähtud suhkrupeedi või -roo kasvataja esitada asjaomasele liikmesriigile otsetaotluse artikli 3 lõigetes 6 ja 7 ette nähtud toetuse saamiseks, millega peab kaasnema kohustus lõpetada teatava koguse kvoodikohase suhkrupeedi või -roo tarnimine ettevõtjale, kellega ta on eelmisel turustusaastal sõlminud tarnelepingu.

[...]

2. Lõikes 1 nimetatud taotlust saab esitada kuni 30. novembrini 2007. Taotlusi võib esitada alates 30. oktoober 2007.

3. Asjaomane liikmesriik koostab lõikes 1 nimetatud taotluste loetelu nende esitamise kronoloogilises järjestuses ja edastab saadud taotlustega hõlmatud kvootide koguse komisjonile ja asjaomastele ettevõtjatele 10 tööpäeva jooksul pärast lõikes 2 nimetatud esitamistähtaja möödumist.

4. Asjaomane liikmesriik võtab 15. märtsiks 2008 lõikes 3 nimetatud kronoloogilise järjestuse alusel […] vastu rahuldada kasvatajate taotlusi, mis vastavad kuni 10%-le igale ettevõtjale eraldatud kvoodist ja vähendavad asjaomase ettevõtja kvooti proportsionaalselt vastavalt määruse (EÜ) nr 318/2006 artikli 11 lõikele 4. […]

Kui mis tahes esimeses lõigus osutatud 10% piirmäär on saavutatud, jätab asjaomane liikmesriik rahuldamata piirmäära ületavad taotlused vastavalt nende esitamise kronoloogilisele järjestusele.

[...]

5. Kui liikmesriik on taotlused lõike 4 kohaselt vastu võtnud, antakse ümberkorraldusabi järgmiselt:

a) kasvatajatele ja töövõtjatele […];

b) ettevõtjatele […].

6. Käesoleva artikli lõikeid 4–5 ei kohaldata juhul, kui alates turustusaastast 2008/2009 on rahuldatud artikli 4 kohane ettevõtja taotlus, millega loobutakse suuremast kvoodi kogusest kui kasvatajate taotluste poolt hõlmatud kvoot. Sama põhimõtet kohaldatakse igal juhul, kui alates turustusaastast 2008/2009 on rahuldatud ettevõtja taotlus, millega loobutakse enam kui 10% selle kvoodist.”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

7 14. veebruaril 2007 sõlmis suhkrupeedikasvataja CS AGRO pikaajalise müügilepingu suhkrupeeti käitleva ettevõtjaga Cukrovary TTD a. s.; see leping puudutas kvoodikohase suhkru tootmiseks mõeldud suhkrupeedi tarnimist aastatel 2007–2013. Lepingu kohaselt pidi CS AGRO sõlmima igal aastal müügilepingu suhkrupeedi tarnimiseks.

8 CS AGRO sõlmis sellise müügilepingu turustusaastaks 2007/2008, ent mitte turustusaastaks 2008/2009. Ta teatas 24. oktoobri 2007. aasta kirjas Cukrovary TTD a. s.-le sellest kavatsusest.

9 CS AGRO esitas 30. oktoobril 2007 Státní zemědělský intervenční fond'ile (põllumajanduse sekkumisfond, edaspidi „SZIF") ümberkorraldusabi taotluse turustusaastaks 2008/2009.

10 SZIF palus 26. novembril 2007, et CS AGRO esitaks oma taotluse toetuseks seitsme päeva jooksul kirjaliku dokumendi, mis tõendab pikaajalise müügilepingu muutmist või lõpetamist seoses suhkrupeedi kogusega, mille tarnimisest ta on kohustunud loobuma. CS AGRO seda nõuet ei täitnud.

11 Ümberkorraldusabi taotluses väljendas CS AGRO oma kavatsust jätta sõlmimata aastakohane müügileping suhkrupeedi tarnimiseks turustusaastal 2008/2009. SZIF jättis 22. jaanuari 2008. aasta otsusega rahuldamata CS AGRO taotluse, kuna viimane ei olnud tõendanud määruse nr 320/2006 artikli 4a lõikes 1 esitatud põhitingimuste täitmist ümberkorraldusabi saamiseks.

12 CS AGRO esitas SZIF otsuse peale vaide Ministerstvo zemědělství'le, kes jättis vaide rahuldamata. Äriühing esitas selle otsuse peale kaebuse Městský soud v Praze'le (Praha linnakohus), kes jättis kaebuse samuti rahuldamata. CS AGRO esitas seejärel Městský soud v Praze otsuse peale kassatsioonkaebuse Nejvyšší správní soudile.

13 Neil asjaoludel otsustas Nejvyšší správní soud menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [määruse nr 320/2006] artikli 4a lõike 1 õige tõlgenduse kohaselt tähendab kohustus lõpetada teatava koguse kvoodikohase suhkrupeedi […] tarnimine ettevõtjale, kellega ta on eelmisel turustusaastal sõlminud tarnelepingu, kasvataja ühepoolset avaldust, et ta ei tarni turustusaastal 2008/2009 suhkrupeeti, või tähendab see kohustus seda, et kasvataja peab kirjalikult lõpetama suhkruettevõtjaga suhkrupeedi tarnimiseks kõnealusel turustusaastal sõlmitud lepingu?

2. Kas selle, et lepingupool teeb toimingu, mis on ette nähtud vahetult kohaldatava liidu õigusnormiga, tagajärjeks võib olla võimatus kohustada seda lepingupoolt täitma kehtivast eraõiguslikust lepingust tulenevat kohustust, tingimusel, et sellest asjaolust tulenevalt antakse teisele lepingupoolele vahendeid avaliku sektori eelarvest?"

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

14 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas määruse nr 320/2006 artikli 4a lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et kohustus lõpetada turustusaastal 2008/2009 teatud koguse suhkrupeedi tarnimine võib olla võetud kasvataja ühepoolse avalduse vormis või kas kasvataja saab sellise kohustuse võtta üksnes siis, kui ta on tegelikult lõpetanud lepingulise suhte suhkruettevõtjaga.

15 Määruse nr 1261/2007 põhjendusest 1 ilmneb, et määrus nr 320/2006 võeti vastu eesmärgiga võimaldada kõige vähem konkurentsivõimelistel suhkrutootjatel loobuda kvoodikohasest tootmisest. Siiski ei ole kvootidest loobumine viimati nimetatud määruse alusel saavutanud algselt eeldatud taset.

16 Määruse nr 1261/2007 põhjenduse 7 kohaselt on selle eesmärk muuta ümberkorralduskava tulemuslikumaks, võimaldades kasvatajatel turustusaastal 2008/2009 omal algatusel loobuda kvoodikohaseks suhkruks töödeldava suhkrupeedi või -roo tootmisest.

17 Vastavalt määruse nr 320/2006 artikli 4a lõikele 1 võib tootja sel eesmärgil esitada otsetaotluse toetuse saamiseks, millega peab kaasnema kohustus lõpetada teatava koguse kvoodikohase suhkrupeedi või -roo tarnimine ettevõtjale, kellega ta on eelmisel turustusaastal sõlminud tarnelepingu.

18 Määruse nr 320/2006 artikli 4a lõikes 4 on sätestatud, et tootjate esitatud otsetaotluste alusel vähendab liikmesriik suhkruettevõtjate kvooti maksimaalselt 10% igale ettevõtjale eraldatud kvoodist.

19 Sellega seoses tuleb märkida, et ei määruse nr 320/2006 artikkel 4a ega liidu õiguse ükski teine säte ei näe ette, et sellistele taotlustele peab eelnema kasvatajate ja suhkruettevõtjate vahel sõlmitud tarnelepingute eelnev lõpetamine.

20 Käesoleva kohtuotsuse punktis 18 meelde tuletatud eesmärgi – vähendada suhkrutootmise kvoote – saavutamist võidakse kahjustada, kui selline vähendamine võiks sõltuda suhkruettevõtjate koostööst, mis seisneb eelkõige kasvataja ja ettevõtja vahel sõlmitud lepingu eelnevas ja vastastikusel kokkuleppel lõpetamises.

21 Lisaks tuleb meelde tuletada, et määruse nr 320/2006 artikli 4a lõike 4 kohaselt tootjate poolt vahetult esitatud abitaotluste raames tähendab igale ettevõtjale eraldatud suhkrukvoodi 10% ülempiiri saavutamine seda, et asjaomane liikmesriik peab jätma rahuldamata need taotlused, mis ületavad seda piiri vastavalt taotluste esitamise kronoloogilisele järjestusele.

22 Seega, kui kasvataja peaks lõpetama oma tarnelepingu, et taotleda ümberkorraldusabi, ja kui seejärel tema taotlust ei rahuldata, ei oleks tal võimalust tarnida lepingu alusel suhkrupeeti või -roogu ega võimalust ka seda abi saada.

23 Selline risk pärsiks kasvatajate tahet võtta kohustus mitte tarnida suhkrupeeti või -roogu suhkruettevõtjatele ja oleks vastuolus eesmärgiga vähendada suhkrutootmise kvoote nende kasvatajate algatusel.

24 Olukord oleks sama, kui suhkruettevõtja esitaks ise abitaotluse määruse nr 320/2006 artikli 4 lõike 1 alusel ja kui määruse nr 320/2006 artikli 4a lõike 6 alusel kasvataja abitaotlust ei rahuldata.

25 Eelnevaid arenguid silmas pidades tuleb esimesele küsimusele vastata, et määruse nr 320/2006 artikli 4a lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et kohustus lõpetada turustusaastal 2008/2009 teatud koguse suhkrupeedi tarnimine võib olla võetud kasvataja ühepoolse avalduse vormis.

Teine küsimus

26 Teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas määruse nr 320/2006 artikli 4a lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et kasvataja ühepoolne kohustus lõpetada turustusaastal 2008/2009 teatud koguse suhkrupeedi tarnimine toob selle sätte alusel kaasa selle, et tema lepingulisi kohustusi suhkruettevõtja suhtes ei saa kohaldada.

27 Nagu ilmneb esimesele küsimusele antud vastusest, ei ole määruse nr 320/2006 artikli 4a lõikel 1 sellisena mingit õiguslikku mõju poolte lepingulistele kohustustele.

28 Seega tuleb teisele küsimusele vastata, et määruse nr 320/2006 artikli 4a lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et kasvataja ühepoolne kohustus lõpetada turustusaastal 2008/2009 teatud koguse suhkrupeedi tarnimine ei too iseenesest kaasa seda, et tema lepingulisi kohustusi suhkruettevõtja suhtes ei saa kohaldada.

Kohtukulud

29 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

1. **Nõukogu 20. veebruari 2006. aasta määruse (EÜ) nr 320/2006, millega luuakse ajutine kava suhkrutööstuse ümberkorraldamiseks ühenduses ning muudetakse määrust (EÜ) nr 1290/2005 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise kohta, muudetud nõukogu 9. oktoobri 2007. aasta määrusega (EÜ) nr 1261/2007, artikli 4a lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et kohustus lõpetada turustusaastal 2008/2009 teatud koguse suhkrupeedi tarnimine võib olla võetud kasvataja ühepoolse avalduse vormis.**

2. **Määruse nr 320/2006, muudetud määrusega nr 1261/2007, artikli 4a lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et kasvataja ühepoolne kohustus lõpetada turustusaastal 2008/2009 teatud koguse suhkrupeedi tarnimine ei too iseenesest kaasa seda, et tema lepingulisi kohustusi suhkruettevõtja suhtes ei saa kohaldada.**

Allkirjad